

Návrh

ZÁKON

ze dne2019,

**kterým se mění zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění,
ve znění pozdějších předpisů**

Parlament usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

Zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění, ve znění zákona č. 10/1993 Sb., zákona č. 15/1993 Sb., zákona č. 161/1993 Sb., zákona č. 324/1993 Sb., zákona č. 42/1994 Sb., zákona č. 241/1994 Sb., zákona č. 59/1995 Sb., zákona č. 149/1996 Sb., zákona č. 48/1997 Sb., zákona č. 127/1998 Sb., zákona č. 29/2000 Sb., zákona č. 118/2000 Sb., zákona č. 258/2000 Sb., zákona č. 492/2000 Sb., zákona č. 138/2001 Sb., zákona č. 49/2002 Sb., zákona č. 176/2002 Sb., zákona č. 424/2003 Sb., zákona č. 437/2003 Sb., zákona č. 455/2003 Sb., zákona č. 53/2004 Sb., zákona č. 438/2004 Sb., zákona č. 123/2005 Sb., zákona č. 381/2005 Sb., zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 545/2005 Sb., zákona č. 62/2006 Sb., zákona č. 117/2006 Sb., zákona č. 189/2006 Sb., zákona č. 214/2006 Sb., zákona č. 264/2006 Sb., zákona č. 261/2007 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 306/2008 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 285/2009 Sb., zákona č. 362/2009 Sb., zákona č. 73/2011 Sb., zákona č. 138/2011 Sb., zákona č. 298/2011 Sb., zákona č. 329/2011 Sb., zákona č. 369/2011 Sb., zákona č. 458/2011 Sb., zákona č. 401/2012 Sb., zákona č. 500/2012 Sb., zákona č. 11/2013 Sb., zákonného opatření Senátu č. 342/2013 Sb., zákonného opatření Senátu č. 344/2013 Sb., zákona č. 109/2014 Sb., zákona č. 250/2014 Sb., zákona č. 267/2014 Sb., zákona č. 200/2015 Sb. a zákona č. .../2016 Sb., se mění takto:

1. § 3c včetně poznámky pod čarou č. 37 zní:

„§ 3c

Vyměřovacím základem pro pojistné hrazené státem za osobu, za kterou je podle zvláštního právního předpisu³⁷⁾ plátcem pojistného stát, je 25 % průměrné mzdy vždy za druhé čtvrtletí předchozího kalendářního roku. Vypočtená částka se zaokrouhluje na celé koruny nahoru.“.

37) Zákon č. 48/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Čl. II

Zrušovací ustanovení

Nařízení vlády č. 158/2015 Sb., o stanovení vyměřovacího základu u osoby, za kterou je plátcem pojistného na veřejné zdravotní pojištění stát, se zrušuje.

Čl. III

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2020.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

Obecná část

Současný stav

Vyměřovací základ pro pojistné hrazené státem za osobu, za kterou je podle zvláštního právního předpisu plátcem pojistného stát, je stanoven v § 3c zákona č. 592/1992 Sb. Zde uvedenou částku vyměřovacího základu může vláda vždy do 30. června změnit svým nařízením, a to s účinností k 1. lednu roku následujícího.

S účinností od 1. ledna 2018 nařízení vlády č. 140/2017 Sb. stanoví vyměřovací základ pro pojistné hrazené státem u osoby, za kterou je plátcem pojistného stát, ve výši 7 177 Kč na kalendářní měsíc. Pojistné vypočtené z tohoto vyměřovacího základu činí 969 Kč měsíčně.

Novela zákona o pojistném na veřejné zdravotní pojištění zveřejněná ve Sbírce zákonů dne 19. září 2017 stanoví s účinností od 1. 1. 2019 vyměřovací základ pro platbu pojistného státem ve výši 7 540 Kč (pojistné z této částky je 1 018 Kč), s účinností od 1. 1. 2020 pak stanoví vyměřovací základ pro platbu pojistného státem ve výši 7 903 Kč (pojistné z této částky je 1 067 Kč).

V druhém kvartálu roku 2018 byla **průměrná hrubá mzda v ČR** dle Českého statistického úřadu (ČSÚ) rovných 31 851 Kč. Při 25% to znamená navýšení na 7962,75 K
č.

Možnost úpravy vždy prostřednictvím nařízení vlády s účinností k 1.1. následujícího kalendářního roku je konstrukt, který umožňuje měnit vyměřovací základ státních pojištěnců v závislosti na aktuálním vývoji – vláda má při svém rozhodování zohlednit natolik dynamicky vyvíjející se hodnoty, jako je vývoj průměrné mzdy, či možnosti systému veřejného zdravotního pojištění, což neumožňuje pružně měnit zákonný rámec a bylo proto zvoleno řešení formou nařízení vlády.

Tento stav dlouhodobě vnáší do systému veřejného zdravotního pojištění zásadní prvek nestability – neexistuje pevně dané pravidlo výpočtu příjmů tohoto systému za početně největší množinu pojištěnců. Změny tohoto vyměřovacího základu podléhají aktuálním tlakům, stavu i rozložení politických sil. Zároveň dochází k paradoxní situaci, kdy je sice výše vyměřovacího základu pro státní pojištěnce stanovena zákonem, ale pro její aktuální výši je třeba sledovat nařízení vlády – tedy text nižší právní síly.

V minulosti byla výše vyměřovacího základu u osob, za které je plátcem pojistného stát stanovena například jako:

- procentní sazba minimální mzdy, do roku 1998 postupně 70 %, 77%, 65 % a 80 %.
- pevná částka bez možnosti valorizace vyhláškou, do roku 2003
- pevná částka s možností valorizace vyhláškou,
- procentní sazba z tzv. všeobecného vyměřovacího základu stanoveného nařízením vlády pro účely důchodového pojištění

Současný model byl nastaven v roce 2009 s ohledem na probíhající ekonomickou a bankovní krizi a byl koncipován tak, že je v zásadě oproštěn od ekonomického vývoje a rozhodnutí o výši vyměřovacího základu pro státní pojištěnce je ponecháno výlučně na vůli zákonodárce, či vlády. S plnou silou se tak dopady takového nastavení ukázaly především v letech 2010–2013, kdy nedošlo k jeho zvýšení a systém veřejného zdravotního pojištění byl vyčerpán prakticky z veškerých rezerv, které byly v předchozím období vytvořeny.

Přestože se podařilo dohodnout na léta 2018-2020 navýšit každoročně pojistné, je tento přístup stále nesystémový.

Identifikace dotčených subjektů

Stát, zdravotní pojišťovny, pojištěnci, poskytovatelé zdravotních služeb.

Záměr

Navrhovaná změna by měla napravit výše zmíněné nedostatky současné právní úpravy. Navržený způsob je již historicky v České republice zažitý (od roku 2006 do roku 2009 byl vyměřovací základ stanoven jako 25% všeobecného vyměřovacího základu stanoveného nařízením vlády pro účely důchodového pojištění za kalendářní rok, který o 2 roky předcházel

kalendářnímu roku, pro který se vyměřovací základ zjišťoval) a měl by přinést průhledný a především předvídatelný vývoj výše pojistného hrazeného státem za skupinu státních pojištěnců.

Zároveň se tímto způsobem pevně stanovuje princip, který by měl zabránit nekontrolovatelnému a v zásadě jen těžko zákonným způsobem ovlivnitelnému rozevírání nůžek mezi odvody státu a ostatních skupin pojištěnců.

Dopady

Zvolený způsob konstrukce vyměřovacího základu pojistného pro státní pojištěnce je vázán na všeobecný vyměřovací základ pro účely důchodového pojištění, který každoročně stanovuje vyhláška Ministerstva práce a sociálních věcí podle pravidel stanovených zákonem č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

Navržená výše – tedy 25 % průměrné mzdy byla koncipována tak, aby odpovídala požadovanému zvyšování vyměřovacího základu za podfinancované státní pojištěnce.

Předpokládaný dopad navržené úpravy tedy byl koncipován tak, aby tento systematický nárůst plateb za státní pojištěnce kopíroval nárůst plateb založených i na ad hoc rozhodnutích výkonné moci – celkový dopad tedy předpokládáme neutrální.

Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem, s mezinárodními smlouvami a s právem Evropské unie

Navrhovaná úprava je v souladu s ústavním pořádkem České republiky a nedotýká se práva EU ani mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána.

Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy

Navrženou právní úpravou bude ve výše zmíněném smyslu zatížen pouze státní rozpočet, vycházíme však z historické komparace, dle které lze z dlouhodobého hlediska předpokládat neutrální dopad. Každoročně valorizovaná částka za státní pojištěnce, dle současných poznatků odpovídá ad hoc historickým jednorázovým navyšováním.

Na rozpočty krajů a obcí návrh dopad mít nebude.

Důvodová zpráva – zvláštní část

čl. I

Toto ustanovení představuje částečný návrat k historicky ověřenému systému a zavádí vazbu stanovení vyměřovacího základu pro platbu státu za tzv. státní pojištěnce na všeobecný vyměřovací základ stanovený vyhláškou Ministerstva práce a sociálních věcí pro účely důchodového pojištění na každý kalendářní rok.

čl. II

Navrhujeme zrušení nařízení, kterým je upravena výše vyměřovacího základu za státní pojištěnce.

čl. III

Účinnost navrhujeme k 1. 1. 2020.

V Praze 7.prosince 2018

Předkladatelé:

Hana Aulická Jírovcová, v.r.

Daniel Pawlas, v.r.

Pavel Kováčik, v.r.

Stanislav Grospič, v.r.